СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 299. | Джерзи Ситі, Н. Дж., второк, 26. грудня, 1922. | VOL. XXX. | No. 299. | Jersey City, N. J., Tuesday, December 26, 1922. | THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ЩЕ НЕ РІШИВСЯ НА НІЯКИЙ КРОК В СПРАВІ ЕВРОПИ

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Департамент стейту заперечує кружляючі поголоски, буцімто він уже рішився на якийсь докладно означений крок в справі рішення европейського замішання.

Що більше, департамент стейту заявляє, що він ще досі не дістав від ніякого европейського уряду жадного викінченого пляну полагоджения економічних трудностий европейських держав.

Уряд заявляє також, що офіціяльно він не думає мішатися з власної волі, однак, колиб европейські держави таке вмішанне запропонували, тоді уряд мусівби вмішатися.

СЕНАТОР БОРА ВКАЗУЄ НА ПОТРЕБУ СВІТОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Сенатор Бора виголосив нині в сенаті промову, в котрій виказував, чому на його думку потреба тепер сьітової конференції для економічних справ, як се він запропонував в своїм вчорашнім внесенню.

Сенатор Бора стоїть на становищи, що всі великі держави, виключаючи одні Злучені Держави, стоять на передодні економічної руїни, з якої вратувати їх може лишень згідна та зусильна спільна акція.

Як можна вносити зі заяв провідників републиканської більшости в сенаті, внесенне Бори не має поперття, потрібного для його ухвалення.

НЕ БУДЕ СЬОГО РОКУ СВЯТОЧНИХ АМНЕСТІЙ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Як видно з поступовання президента Гардинга, сього року не буде ніяких святочних амнестій (помилувань) для так званих політичних вязників у федеральних вязницях.

Видно се з того, що президент Гардинг оголосив вже свої святочні амнестії, а межи ними не було ні одної політичної амнестії. За те президент помилував одного вязника, засудженого за вбийство, одного, засудженого за душегубство, а одного, засудженого за фалшерство.

ІНДІЙСЬКІ ПЛЕМЕНА ДОМАГАЮТЬСЯ САМОСТІЙНОСТИ ВІД КАНАДИ

НЮ ЙОРК, 22. грудня. — Індійські племена, відомі під назвою Шість Націй Онтеріо, внесли до Ліги Народів протест проти знищення їх самостійностя Канадою.

Свое домаганне Індіяни опирають на угоду з англійським урядом, силою котрої Англія мала признати повну самостійність індійської території простором яких 60 квадратових миль.

Індіяни збираються предложити в процесі ріжні своєрідні докази, як шнурочки черепашок, подаровані на знак мирних відносин; „файки мира"; і т. п.

„СУХІ КОРАБЛІ НЕ ПОПЛАЧУЮТЬСЯ"

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Перевозове підприємство „Інтернешенел Меркентил Мерин Ко." предложило Найвисшому Судови Злучених Держав протест проти недавного острого рішення департаменту судівництва, забороняючого вожене алькоголічних напитків на американських кораблях. В спротиві говориться, що корабельний бизнес не може поплачуватися, коли кораблям не буде вільно продавати алькоголічних напитків. Колиб уряд далі наставав на строге виконуванне прогибіції, каже спротив, то наслідком мусілаби бути руїна всіх американських перевозових підприємств.

ВИСОЧИНА НЕДАВНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЗИЧКИ

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Департамент скарбу доніс, що він приняв при недавній росписці підписи на 848 міліонів 387 тисяч 700 долярів.

З ПРОЦЕСУ В СПРАВІ МАСАКРИ СКЕБІВ

МАРІОН, Илинойс, 22. грудня. — Підчас нинішної росправи проти 5 обвинених за геринську масакру скебів оборона почала вже покликувати своїх свідків.

Першим свідком оборони був Едвард Креншо. Так він як і слідуючі свідки зізнали, що цілий округ страйку був спокійний, поки в округ не наспіли збройні сторожі копалень, спроваджені з далеких околиць. Самий Креншо бачив на власні очи, як сторожі копалні застрілили одного юнійного робітника Дж. Гендерсона, першу жертву заворушень. Гендерсон погиб від куль, що впали на нього з великої віддалености. Одна Конрой зізнала, що вона бачила сеперінтендентів копальні з оружем в руках на кілька днів перед заворушеннями. Вона бачила також зброю в руках ріжних бандитів, походжаючих зі звіздами на грудях.

Її батько та мати потвердили її зізнане. Батько, котрий тепер займається фармерством, був колись майнером. Коли його суддя спитав, чи не чує він упередження до сторожів копалень, він відповів: „Певно, що чую. Чиж вони не вбивають моїх товаришів?"

АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР ВІДВІДАЄ ІМІҐРАЦІЙНІ СТАЦІЇ

ВАШІНГТОН, 21. грудня. — Оклєнд Ґедес, англійський амбасадор, приняв запрошенне американських іміґраційних властий та відвідає американські іміґраційні стації в Ню Йорку.

Запрошенне американських міграційних властий було їх відповіддю на заяву одного англійського міністра в англійськім парляменті, що мовляв англійські іміґранти переходять через поважні клопоти на американських іміґраційних стаціях.

ОДНІ МОРДУЮТЬ, ДРУГІ БОГОСЛУЖЕННЯ ПРАВЛЯТЬ

В пятницю, 22. грудня, відправлено в польськім римо-католицькім костелі св. Станіслава в Ню Йорку, богослуженнє за душу першого польського президента Г. Нарутовича, що погиб з руки вшехполяків.

Коли прийшла перша вістка про смерть Нарутовича, серед урядників польських конзулятів в Америці настав справдішний переполох, богато з них побоювалося, що після смерти Нарутовича наступить „вимяна музґуф" в уряді та урядники, іменовані партією Пілсудського потратять становища.

ПРОГИБІЦІЯ ТА УРЯДНИКИ

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Джорджійський конґресмен Апшо підняв недавно підчас своєї промови в конґресі, що високі американські урядники пють мимо прогибіції.

Тепер мерилендський конґресмен Гил домагається від конґресмена Апшо фактів та доказ свого закиду.

ПРОПАВШИЙ ЛІТАК РОЗБИТИЙ

Дня 7. грудня с. р. виїхав з летничого військового поля в Сан Дієго, Каліфорнія, військовий літак, на котрому був полковник американської кавалерії Маршел та поручник Карло Вебер. Від тоді літак пропав без вісти, і всякі пошукування за ним показувалися безуспішними.

Аж дня 21. грудня до одної військової касарні в Сан Франціско зголосився один червоноскірий Індіянин з вісткою, що на індійській резервації індійського племени Папаґо, положеній в стейті Аризона, він бачив розбитий літак та тіла двох американських жовнірів. Вислана на місце експедиція ствердила правдивість слів Індіянина. Як видно, летунів стрінула якась пригода і вони впали в горіючім літаку та погоріли на уголь.

У. Н. ХОР В ТЕКСАСІ

З Бремонд, Тексас, одержали отсю допись з дати 9. с. м.: Сього тижня гостив у Тексасі Укр. Нац. Хор. Він приніс велику радість не тільки Українцям, але й Американці тішились нашим хором. Пізнали вони що то є Українці та який їх милий спів. Тутешня газета „Деллас Морнинґ Нюз" найбільший денник на полудневім заході; розписувався обширно про наш Хор. Всі другі денники, де іно наш хор загостив, також писали богато про нього і українську пісню.

Я бачив членів, У. Н. Хору 7. с. м. Вони веселі але много видко що дуже помучені і Батько Кошиць змучений по тих так тяжких подорожах, але у нас радість, що наш Хор в Америці здобув славу і собі і нашій пісні і Україні. — **Михайло Турляк.**

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ СЦЕНІ

В місті Мекіспорті, Па., давано в четвер святочне різдвяне представленне „Слідом за Звіздою". Штука була виставлена в гали Висшої Школи і складалася з програми ріжних різдвяних співів, відданих на тлі національнних сцен людьми, прибраними в національні строї. Виставку уряджувало Товариство Молодих Християнських Жінок, а спеціяльно його три департаменнти: жіночих робіт, бизнесовий та промисловий.

По першій точці, котрого була сцена Різдва Христового пішли співи та коляди українських хлопців та дівчат з греко-католицької церкви св. Івана Христителя під проводом о. Івана Теодоровича та вчителя Дмитра Добромиля. В сцені взяли участь: Анна Гадюк, Марія Гадюк, Анна Пехар, Марія Сова, Анна Макель, Ольга Теодорович, Ольга Гуцко, Валтер Сова, Дмитро Дочкодан, Степан Косінський, Адам Буя та Михайло Волос. Одіті в українські національні, відспівали вони три коляди: Христос Родився, На Небі Зірка, та Спас Наш Народився.

Межи слідуючими точками, серед котрих були угорські, англійські та польські сцени, виступали також Українці з Угорщини, віддаючи дуже поважну сцену під проводом д. Михайло Льої з греко-католицької церкви св. О. Николая.

ОФІРА КОХАННЯ

На днях поповнила самовбивство, випивши отруту Анна Горбатюк служниця при вул. Зеленій, ч. 4. Причиною самовбивства була нещаслива любов.

ЗА ЗНЕСЕННЄ МЕЖИНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

ВАШІНГТОН, 22. грудня. — Сенатор Меккелар з Тенесі вніс в конґресі внесенне, щоби скасувати цілий ряд межинародних умов з ріжними державами, які мали кривдити Злучені Держави в заграничній торговлі.

Межи згаданими договорами є умови з Англією, Францією, Італією, Сербією, Бельґією, Данією, Туреччиною і др.

НЕ ХОЧУТЬ ЖЕНИТИ РОЗВЕДЕНИХ

Протестантські пастори в Солт Сейнт Мері, Мишиген, підписали зі собою угоду, що ніхто з них не буде давати шлюбу, коли хочби одною стороною була розведена людина, а другий розведений подруг ще був при життю.

В своїй умові пастори кажуть, що вони рішилися на сей крок тому, бо їх застрашує деморалізація, що шириться наслідком великого числа розводів.

ПОЖАР ВЕЛИКОЇ ЗЕЛІЗНИЧОЇ СТАЦІЇ

В Шікаґо погоріла в четвер зелізнича стація на Дірборн стріт, що давнійше звалася Повк Стріт Стейшен. Будинок був виставлений в році 1884, коштом 300,000 долярів, а оцінювали його тепер на 1 міліон долярів. Вживали її 8 зелізниць. Пожар вибух з невдомої причини.

РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК ВЕТЕРАНАМ

Американський конґрес постановив зложити різдвяний подарунок ветеранам Горожанської Війни, що велася на початку шістьдесятих років минувшого століття. На внесенне конґресмена Берсама конґрес ухвалив підвисшити місячну певнсію ветеранам з 50 долярів місячно на 72 доляри та пенсії вдів та сирів з 30 на 50 долярів місячно.

ТРАНСПОРТ КОМУНІСТІВ У БРИГІДОК У ЛЬВОВІ

Дня 21. листопада вечером вулицями Львова провадила жандармерія транспорт комуністів, арештованих підчас тайного конґресу в будинках св. Юра. Їх переведено з Бриґідок до вязниці при вул. Баторого. Дня. 22. листопада розпочалася розправа проти тих комуністів, обвинувачених в головній зраді.

ЗМІНЧИВА ПОЛІТИКА ТУРКІВ МАЛО НЕ РОЗБИЛА БЛИЗКОСХІДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 22. грудня. — Нинішній день був критичною дниною близкосхідної конференції. Вона малощо не розбилась.

Турецька делеґація одержала депешу з Анґори від голови турецького правительства, Мустафи Кемала паші, в якій він докоряє їй за уступки аліянтам у справі свобідного проїзду Дарданелями і перечить їй признавати такі уступки.

З уваги на те турецька делеґація завернула свої уступки, заявляючи, що вона не може їх признати, поки не дістане запевнення про безпеченство і невтральність Туреччини та про те, що другі держави не будуть нападати на Царгород.

Кромі того турецька делеґація не хоче признати християнським національним меньшостям жадних окремих прав для самоуправи або для охорони.

Сей виступ Турків обурив аліянтські делеґації до живого. Вони різко виступили проти турецької змінчивої політики.

Спершу здавалось, що сей виступ турецької делеґації розібє конференцію, але покищо вона ще якось держиться, бо серед аліянтів всетаки царить мировий настрій.

ПУАНКАРЕ ЗА ВАШИНҐТОНСЬКИМ РОЗОРУЖНИМ ДОГОВОРОМ

ПАРИЖ, 22. грудня. — Французький премієр Пуанкаре заявив нині комісії заграничних справ французького парляменту, що він вважає справу приняття вашинґтонського розоружного договору справою довіря для нього.

Якщо комісія і парлямент відкинуть договір, так Пуанкаре уступить з усім своїм кабінетом.

ФРАНЦІЯ ПРОТИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ПАРИЖ, 22. грудня. — Голова комісії кольоніяльного буджету у французькому парляменті, Леон Аршамбо, заявив, що французьке правительство не позволило американським місіям у французьких кольонїях вчити англійської мови, з уваги, що Франція хоче між африканськими племенами лише французького впливу.

ПОМИЛУВАННЄ ДЛЯ ІРЛЯНДСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 22. грудня. — Ірляндська влада випустить на Різдво велике число увязнених повстанців, котрі підпишуть заяву вірности Ірляндській Вільній Державі.

НІМЕЧЧИНА МАЄ ВЕЛИКИЙ НЕДОБІР

БЕРЛІН, 22. грудня. — Німецьке федеральне правительство мати-ме на 1923-ій рік 721 біліонів німецьких паперових марок недобору.

На се Німеччина сподівається дістати лише около 100 біліонів німецьких паперових марок з примусової позички, а понад 600 біліонів не має відки добути.

НІМЕЧЧИНА МАЄ МАЙЖЕ 1 ТРІЛІОН ПАПЕРОВИХ МАРОК

БЕРЛІН, 22. грудня. — В Німеччині додруковано за останній тиждень ще нових 123 біліони паперових марок.

Тепер в Німеччині є 970,202,013,000 паперових марок. До кінця сього року вже буде більше як триліон.

ВАЖНА ЕНЦИКЛІКА ПАПИ РИМСЬКОГО

РИМ, столиця Італії, 22. грудня. — Папа римський Пій XI має нині видати дуже важну енцикліку, в якій зясує свою програму на будуче.

У ватиканських кругах кажуть, що се буде найважнійша енцикліка в історії католицької церкви.

ХОТІЛА ВБИТИ КАЙЗЕРА

ПАРИЖ, 21. грудня. — Тутешня преса доносить з Дорн, в Голяндії, що там арештовано одну Француженку, котра ходила з револьвером в руці попід палату бувшого німецького цісаря Віґельма, хотячи його убити з пімсти за сина, котрий згинув на війні.

Її відставлено до французької границі.

ОБРАЗИ МОЛОДИХ РОСІЙСЬКИХ АРТИСТІВ РОЗБІСИЛИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОМІСАРІВ

МОСКВА, столиця Московщини, 22. грудня. — Товариство молодих російських артистів „Нож" уладило тут виставу своїх образів, з яких богато є сатиричних.

Один сатиричний образ представляє большевицького комісаря „просвіти", Луначарського. Се старець з артистично причесаним волосем, немов актор, що грає на сцені ролю „комісаря просвіти".

Іньший образ представляє, як большевики своїми „комунами" нищать красу сіл.

Ще іньший образ представляє великана, себто московський нарід, який два пси, себто приклонники царя і большевицькі комісари обдирають до нага.

Такі образи подобались публиці, але розбісили большевицьких комісарів. Комісари і їх газети піднесли крик, що се контр-революція, за яку артисти повинні бути покарані строгою карою.

Артисти продають свої образи дуже дешево. Найдорозший образ коштував 8 долярів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

$616.53.

Ще тілько бракує до суми $1,000, яку американські Українці прилюдно в писмах у ґазеті обіцяли зложити славному галицькому українському писменникови в дарі з нагоди ювилею його 50-літних роковин уродин і 30-літних роковин писменницької праці. Досі з 56 жертв або збірок наспіло на ювилейний дар усього $383,47, значить ще не достає до приреченої суми на ювилейний дар для Б. Лепкого $616,53.

Не велика то сума на велику громаду Українців Галичан в Америці.

Якби 12 ГРОМАД пійшло за прикладом української громади в МИННЕАПОЛИСІ, МИНН., або в АНСОНІЇ, КОНН., так доразу сума була би доповнена.

Або якби найшлося більше таких щирих громадян як д. МИКОЛА ПУХАЛЬ, з Бруклина, Н. Й., котрий кілька днів трудився і ходив за збіркою від хати до хати і від стрічного до стрічного, то таксамо скоро американський ювилейний дар для Б. Лепкого був би довершений, ще може й перед Різдвом.

Одначе ЧОМУ мало би ЛИШЕ 12 НАШИХ ГРОМАД АБО ГРОМАДЯН занятися збіркою на сю красну ціль, на памятковий ювилейний дар для славного поета Галицької України?

Нехай всі українські громади і всі українські товариства причиняться своїм датком, БОДАЙ МАЛИМ, АЛЕ ВСІ. Красше буде виглядати, як ювилейний дар буде загальний.

Прискорити збірку можна в сей спосіб, що наші видні патріоти і урядники товариств підіпруть сю справу на найблизших мітинґах.

Також добре було би, — як пише нам один дописуватель, — щоби ті громадяни, котрі вже зложили від себе датки, викликали ще в ґазеті по двох своїх приятелів або знакомих на такусаму суму.

Ще пише один Українець до нас, що американські Українці повинні купити Богданови Лепкому в дарі з нагоди його ювилею дім в одному з европейських міст, аби мав де на старі літа працювати далі для української культури. Каже він, що як могли Поляки свому писменникови Сенкевичеви купити село Обленгорек, то чейже зможемо ми бодай купити українському поетови хату. Він має правду, але ми і сього не пропонуємо. Ми знаємо, що тепер стільки треба жертв на усякі народні ціли, що і наші писменники мусять на тім потерпіти. Але $1,000 американські Українці чейже можуть і повинні дати в дарі свому великому писменникови і заслуженому громадянинови.

Се буде дар Богданови Лепкому у хвилі його ювилею, у хвилі великій для нього, а ще більшій для української культури і нації. А рівночасно буде се і поміч йому в теперішних злиднях на чужині. Правду каже др. Лозинський, котрий пише, що писменникови слід зложити дар яко признаннє за його заслуги для національної культури, але Українці нині живуть у виїмкових обставинах. Нині українська культура і культурні робітники на вигнанню, у недолі. Отже і треба виїмкових способів для її ратовання.

Прийде хвиля ясна і на українських землях, що не будемо на хліб і хату збирати для великих культурних робітників, а хиба зложимо дар для пошановання заслуг людий заслужених. Нині на се не можемо собі позволити, бо забогато є голоду і горя, котрі мають герші голос.

ЦАРСЬКИМИ СЛІДАМИ.

Большевицькі телеґрами з Москви доносять знову про нове добродійство большевиків для України: Є ним заведеннє воздушної плавби межи Німеччиною та Україною.

Завести її має німецьке підприємство „Дерулуфт" (скорочена німецька назва „Російсько-Німецького Воздушного Підприємства) на основі вже підписаної угоди з представником „українських советів". На основі сеї згоди воздушна лінія має йти з Берліна до Харкова, а провадити має через міста: Кеніґсберґ (над Балтийським морем), Москву та Харків.

Большевицька депеша подає „технічні причини" на виправданнє дивачного колування на Москву, однак московським націоналістам штучка не вдається, бо всякий, хто хоч крихітку розуму має, зрозуміє, що власне технічні причини наказувалиб їхати просто на Україну. Вступати в Московщину наказують не технічні причини, а бажання Москалів держати Україну в економічнім рабстві Москви.

За царських часів заведено було таку зелізничу тарифу, що українське вугля та українське зелізо могло дешевше зійтися за тисячами миль в Московщині як на кількасот кільометрів на Україні. Царські чиновники висисали Україну в той спосіб, що не допускали Україну до свобідної торговлі із зовнішним світом та примушували її продавати добро пів-даром Московщині.

Наслідники царів в московськім Кремлю ведуть ту саму політику. Тому дорога із заграниці на Україну і з України в чужину має вести через Москву, а на доказ, що Україна частина Московщини воздушне підприємство для получення УКРАЇНИ з Німеччиною звесь РОСІЙСЬКИМ.

БРАНКА!

Військова бранка Українців у Східній Галичині. — Коментарі польської преси. — Передсмак бранки на провінції. — Історичний приклад Фінляндії.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Чутки, які кружляли серед галицько-українського суспільства в звязку з призначеннєм ґен. Галлера диктатором Східної Галичини, наполовину вже справдились. Народній гомін казав: „Галлер переведе в Галичині військову бранку серед Українців". Перевести він ще не перевів, але всі приготовання до того вже поороблено.

У днях 29—30. листопаду по цілій Сх. Галичині, а передовсім у Львові, було розліплено на мурах обяву про **перегляд військових річників 1900—1901 без ріжниці народности й віри.** Всім мущинам, народженим у тих роках і постійно мешкаючим на терені Сх. Галичини, наказувалось протягом 3-ох днів прийти з відповідними документами до маґістратських і ґмінних управ і там зареєструватись. Хто-б цього наказу не виконав, тому обява загрожувала карою, яка належиться по закону, й позбавленнєм польського горожанства.

Рівночасно з цею обявою всі староства у Сх. Галичині розіслали до всіх греко-католицьких парохіяльних урядів обіжник з наказом виготовити лісти Українців, уроджених у 1900 і 1901 роках.

Підкреслені в обяві львівського маґістрату слова — „без ріжниці народности й віри", — а ще більше обіжник до українських парохіяльних урядів, ясно показують, кого й що має на увазі цей перегляд двох останніх військових річників. А коли-б хто-небудь ще сумнівався, то польська преса подає до цього зарядження поясняючий коментар, з якого справа стає аж надто ясною.

„На мурах міста, — пише, напр., „Ґазета Поранна", — щойно розліплено відозву з розписаннєм перегляду річників 1900 і 1901 років на терені Сх. Галичини (ляцька шмата пише, розуміється, не „Сх. Галичина", а „Всходня Малопольска". — Ред.).

„Всі обивателі, без ріжниці народности й віри, як Поляки, **Українці** („Русіні") чи Жиди, віри римо-католицької, **греко-католицької**, чи мойсеєвої, які посідають польське горожанство, підлягають тому **поборови.** Посіданнє польського горожанства не залежить од індивідуальної оцінки, від признання чи почуття, а виключно від державних законів про горожанство. Щоб уникнути всяких непорозумінь, обява підкреслює, що візваннє не дотикає лише тих, хто є підданим чужої держави й може виказатись відповідними документами".

Очевидна річ, що Поляків і Жидів тут згадано тільки „для годиться". Суть полягає в тих запеклих „Русінах", що на підставі „індивідуальної оцінки" „признання" й „почуття" не вважають себе польськими горожанами.

Та послухаймо далі:

„Не сумніваємося, що повищий комунікат уряду з радістю привітають усі обивателі держави без ріжниці народности й віри (!), бо він усуне передовсім ріжницю між двома категоріями обивателів — тими, що при війску служать, і тими, що тої повинности не виконують. Рівні обовязки, рівні повинности, рівні права (?)".

Але й це ще не все. Квінтесенція своєї премудрости польська гієна приберегла на самий кінець. Читаємо отже:

„Руський хлоп (слухайте! слухайте!), не притягнений до військової служби від часу розкладу Австрії, почував себе бездомним (!!!). Хлоп, який мислить реально і числиться з фактами, в утопічну Західно-українську републику не вірив, а приречень і надій на далеку будучність не брав серйозно. Руський хлоп, як хоче мати власну загороду й власне поле, так хоче мати державу й державність, і розуміє він досконало, що можна вважати Польщу за свою державу, за свою батьківщину, а рівночасно плекати з пієтизмом свої відрубні народні традиції".

І ще остання кропка над і:

„Повища обява — то кінець леґенди про тимчасовість польської влади в Східній Галичині. Польща обіймає також на цих „кресах" повну верховну владу, якою буде користуватись на користь і задоволеннє всіх обивателів без ріжниці народности й віри".

В останніх словах — короткий сенс довгої промови. Польщі залежить не стільки на тім, що затягнути галицько-українську молодь до свого війска — хоч і це вона зробила-б не без приємности, — скільки на тім, щоб **актом військової бранки заманіфестувати свою державну зверхність на терені Східної Галичини.** Першим таким актом мала бути конскрипція, другим — данина, третім — соймові й сенатські вибори, а четвертим і останнім — бранка. А що польська влада, мимо запевнення „Ґазети Поранної", ніби „руський хлоп хоче вважати Польщу за свою державу", все таки знає, що цей останній акт буде найтруднійше перевести, то до цеї акції покликано випробованого ката української свободи — ґен. Галлера.

З галицької провінції вже надходять звістки про **передсмак бранки.** З Самбірщини пишуть до львівської „Свободи": „Війско переводить примусовий асентерунок Українців з двох річників, іменно 1900 і 1901". Такі самі відомости надійшли вже зі Стрийщини. Напевне в недалекім часі з цілої Східної Галичини почнуть надходити відомости, як „руський хлоп", що ніби почуває себе „бездомним", не хоче лізти в польський військовий мундур, і як польська влада, яка хоче вживати свою зверхність у Сх. Галичині „на користь і задоволеннє всіх обивателів без ріжниці народности й віри", того реально-думаючого хлопа баґнетом та вязницею в той мундур хоче втиснути.

Для многострадальної Сх. Галичини безперечно настають тяжкі дні — напевне ще далеко тяжчі, ніж дні конскрипції, данини й виборів. Бо то були акти, так би сказати, цивільні, горожанські, а тут мається до діла з актом **військовим.** А відомо, як молоді держави ставляться ревниво й амбітно до всього, що торкається їх війска. Тому можна очікувати, що польська влада в цім випадку не зупиниться ні перед якими жорстокостями, аби досягнути свого. За це ручиться імя Галлера.

Маємо, однак, певну запоруку і з другого боку, з боку того „реально-думаючого руського хлопа", якого так хвалять ляцькі лисиці, що **на ділі бранка принесе польській владі ще менше задоволення, ніж принесли їй конскрипція, данина й вибори.** Зазначимо для початку такий факт. У Львові терміном для реґістрації народжених у 1900 і 1901 роках бут день 2. грудня. „Найдальше до 2. грудня!" — гостро було сказано в офіціяльній обяві. Нині маємо вже львівські часописи з дня 7. грудня, а в них ані словом не згадується про вислід реґістрації. Очевидно, **на ту реґістрацію ніхто з української молоді не прийшов,** так що нема чим хвалитися й нема про що повідомляти.

До сього часу Галичина в своїй боротьбі з польським наїзником переважно йшла **шляхом Ірляндії.** Досвід ірляндської визвольної боротьби вправді може служити дороговказом майже у всіх випадках революційної практики, бо чого-чого тільки не зазнала Ірляндія за 600 літ свого життя під англійською владою! Одного тільки вона не зазнала: військової бранки. В Англії до останньої війни ніколи не було обовязкової військової повинности, а тому в ірляндській революційній практиці нема й прикладу, як треба боротися проти такої напасти, як військова бранка.

Такий приклад є в історії другого народу, ще до недавна поневоленого, а нині вільного й самостійного: **народу фінського.** Те, що Польща нині виробляє над Сх. Галичиною, російський царат колись виробляв над Фінляндією. Не так давно це й було, всього років 20 тому, коли останній цар Микола II задумав скасувати вільну фінську армію й завести там натомісць обовязкову військову повинність — з тим, щоб Фіни служили в російській армії.

На чолі російської внутрішньої політики тоді стояв міністер Плеве, а на чолі Фінляндії — його муж довірря ґенерал-ґубернатор Бобриков. Жорстокістю й безглядністю ці кати могли з успіхом помірятись з ґен. Галлером. Вийшло, однак, те, що в день бранки ні один Фін не прийшов до асентерункових пунктів. Бранка розписувалась ще кілька разів, але все з тим самим успіхом. Почались масові арештовання, Фінів тисячами висилали до Сібіру, але царський уряд так і не дочекався того, щоб побачити хоч одного Фіна в своїм війску. Хоч би на сміх хто зявився — і того не було!

Кінець-кінцем царський уряд мусів пійти на компроміс і зобовязав Фінляндію платити щорічно по 10 міліонів марок „одступного" за те, що Фіни не служать у російскім війску. Але навіть цеї сатисфакції царат не діждався, бо Фінляндія так і не заплатила ані копійки з цеї квоти. А Бобрикова та Плеве спіткала лиха доля: першого застрілив фінський студент Шавман, а другого — якийсь російський революціонер. Лиха доля спіткала також царя Миколая. А Фінляндія перебула своє лихоліттє твердою й незломною, й нині вона займає перше місце серед нових держав, які повстали на руїнах бувшої царської „тюрми народів".

Зуміла Східна Галичина з честю пійти слідами Ірляндії — зуміє вона з неменшою честю також пійти слідами Фінляндії!

Берлін, 9. грудня.

Радянин.

НА ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Григорий Гнатів з Middletown, N. Y. прислав $1.00

Попередно огоошено $169.60
ДОСІ ЗІБРАНО $170.60

ЦУКРОВА КАМПАНІЯ НА УКРАЇНІ

В наслідок наступлення холодів українська економічна нарада ужила ряд заходів для того, щоб уратувати урожай цукрових бураків. Запропоновано негайно присупити до копання бураків й до перевозки її на склади. Наркомзему запропоновано розслідити причини запізнення збору.

ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

Дальше зложили:

42.	В. Чучман, Емстердам, Н. Й.	$2.00
43.	Мих. Опеля, Бруклин, Н. Й.	5.00
44.	Микола Цар, Бруклин, Н. Й.	3.00
45.	о. Ст. Маланяк, Аліквіппа, Па.	2.00
46.	Мик. Хомяк (Хоміцький), Ню Йорк, Н. Й.	1.00
47.	Тов. Любов, 45 від. У. Н. С. Филаделфія, Па.	5.00
48.	Тов. ім. Б. Хмельницького, 118 від. У. Н. С. Питсбурґ	7.00
49.	Тов. У. Січ, 182 від. У. Н. С., Клифтон, Н. Дж.	6.00
50.	В. Драґан, Патнем, Конн.	1.00
51.	Бр. св. І. Хрестителя, 277 від. У. Н. С., Гартфорд, Конн.	7.75
52.	Тов. Зап. Січ, 67 від. У. Н. С., Ансонія, Конн.	45.35
53.	Тов. Вільна Україна, від. У. Н. С., Вудгейвен, Н. Й.	6.60
54.	Михайло Дмитрів, Болтимор, Мд. (збірка)	14.50
55.	Андрій Кондрат, Кромптон, Р. Ай. (перший раз 2 дол. тепер 1, разом 3)	1.00
56.	Бр св. Ів. Хрестителя, Дітройт, Миш.	6.00
	Разом	$133.20
	Передше оголошено	250.27
	Всього досі разом	$383.47

* * *

42. — Д. В. Чучман, з Емстердем, Н. Й., пересилаючи свою жертву, пише:

Хвальна Редакціє:—

В залученню пересилаю даток на ювилейний дар для нашого поета Богдана Лепкого і бажаю йому ще много літ попрацювати на ниві українського писменства.

Рівночасно прошу від себе тих всіх, котрі уміють оцінити твори Шановного Ювилята і працю в тім напрямі, щоби не отягались зложити, хто що може і помогти нашим славним поетам (котрих у нас дуже мало) ще за життя. Бо правду казати, самим собі, то ми потрафим жалувати, але по часі. Хотяйби згадьти пок. Івана Франка, на котрого і свої кидали каміннем в часі, коли йому поміч була потрібна.

Я вірю, що до Рождества ми повинні зложити ту малу суму ($1,000) з надвишкою на ювилейний дар нашому великому писменникови і громадянинови. — В. Чучман.

48. — Д. М. Сарахман, присилаючи дар членів тов. ім. Богдана Хмельницького з Питсбурґа, Па., подав отсей виказ жертводавців:

Василь Станко, Михайло Сарахман, Григорій Хитра, Василь Онишків, Іван Мідянка, Михаїл Вуйців, Теретий Іваніцький, Роман Віктор, Григорій Лапінський і Василь Дикий по 50 цнт.; Іван Цвік, Іван Корбецький, Михаїл Боднар, Дмитро Бороха, Дмитро Кокіндяк, Юрко Ґеча, Стефан Пайкош і Гнат Волошин по 25 цнт. — Разом $7.00.

49. — М. Пипюк, секретар тов. Укр. Січ, 182 від. У. Н. С., в Клифтоні, Н. Дж., прислав разом із збіркою отсей виказ жертводавців:

Д. Лещишин, М. Лещишин, М. Пепюк, М. Нагнибіда, Т. Скоробогатий, Д. Грабінський, П. Закутинський, М. Швець, Вавль Комор по 50 цнт.; П. Харко, Й. Павлів, Й. Барно, Лака Кіча, Іл. Варварич, Гр. Яськів по 25 цнт. — Разом $6.00.

51. — П. Курко, секретар бр. св. Івана Хрестителя, 277 від. У. Н. С., прислав разом із збіркою отсе писмо:

Хвальна Редакціє:—

Братство св. Івана Хрестителя, 277 від. Укр. Нар. Союза в Гартфорді, Конн., на річнім мітінґу, котрий відбувся 17. грудня с. р., не забуло за українського заслуженого писменника Богдана Лепкого. Члени братства зложили йому на ювилейний дар $7.75. Всім жертводавцям складаю щиру подяку. — П. Курко, секретар.

52. — Д. Олександер Мерещак, касієр тов. Запорожська Січ, 67 від. У. Н. С., в Ансонії, Конн., прислав разом із збіркою в сумі $45,35, отсей виказ жертводавців:

Тов. Запорожська Січ $10.00; Пані Агафія Бундзяк $5.00; Олександер Мерещак, Іван Раджіх, Григорій Патинок, Онуфрій Сидор, Михайло Бруxівський, Петро Хомяк, Василь еСмчишин, Стефан Кріса, Олекса Нич, Михайло Керничний, Йосиф Крук, Семен Бруxівський, Дмитро Семчишин, Максим Гузій, Стефан Гарасійко, Іван Шуран, Стах Вдовичин, Василь Калина, Федір Королишин, Коротан Ярема, Матвій Гребіник, Володимир Бойко, Андрій Суховерх, Федір Кулявец і Семен Підбережняк по $1.00; Федір Наджога, Трохим Стадник, Михайло Мельник, Павло Язьмок, Николай Білінський, Антін Андрушко, Іван Концевич, Василь Вавро, Никола Дацко і Михаїл Кривків по 50 цнт.; Іван Скиба 25 цнт.; Діндрат Захарій 10 цнт. — Разом $45.35.

53. — Д. Й. Паращук, прислав разом із збіркою з мітинґу тов. Вільна Україна, у Вудгейвен, Н. Й., отсей лист:

Хвальна Редакціє:—

На річних зборах дня 10. грудня с. р. зібрано на ювилейний дар для Богдана Лепкого, славного теперішнього нашого поета Галицької України, дрібними датками $6.60. За збірку складає сердечну подяку Товаришам Уряд.

54. — Д. Михайло Дмитрів, з Болтимор, Мд., прислав збірку в сумі $15.50 і отсей виказ жертводавців:

Григорій Шулка $5.00; Семен Кузик $3.00; Михайло Дмитрів, Йосиф Приймак, Стефан Потирай, Олекса Івахів і Василь Байда по $1.00; Андрій Харишин, Николай Малко і Василь Сорочак по 50 цнт. — Разом $14.50.

56. — Д. Петро Кізел, секретар бр. св. Івана Хрестителя, з Дітройту, Миш., прислав із збіркою отсей виказ жертводавців:

Чорний Ст. і Волкотюк Мих. по 50 цнт.; Аднрусевич Іл., Кізел Петро, Попович Анд., Топольницький В., Микулинський, Кук Анд., Медвідь Теод., Мишак Вас., Осейчук Вас., Запотічний Д., Трухан Гр., Длугаш Д., Длугаш Яків, Баранецький, Заблоцький, Михайлюк Ів., Савула Ник., Ониськів Теод., Шпирка П. і Савка М. по 25 цнт. — Разом $6.00.

* * *

Дальші жертви просимо посилати до „Свободи", яка буде оголошувати виказ жертв і листи, а зібрані гроші буде сейчас висилати д. Богданови Лепкому.

ДОПИСКА. — В попередньому виказі було подано, що Антін Блащук, з Дітройту, Миш., зложив $2.00 на ювилейний дар для Богдана Лепкого. Має бути: Андрій Блащук.

ЗВІТ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ

з пересланої підмоги українським студентам в Европі в падолисті 1922 р.

Поміч Опікунів для вибраних студентів:

А. Харчишин, Елмайра Гайтс, Н. Й., студентови ч.	193	$30.00
В. Гірчиця, Вілмантик, Конн.	3	5.00
Товариство Зоря, Ню Йорк, Н. Й.	49	10.00
Ліґа Горожан і Ветеранів, Ню Йорк	1, 192, 208	15.00
Громада в Миннеаполис, Мін.	22, 25, 117, 199, 254, 275 і 276	35.00
У. А. Горожанський Клюб, Алентавн, Па.	106	5.00
Бр. св. Петра і Павла, Карнеґі, Па	78	5.00
о. О. Пристай, Карнеґі, Па	259 і 260	10.00
П. Ясновський, Сликвіл, Па.	189	5.00
Парохія св. Духа, Честер, Па.	250	15.00
Товариство Сокіл, Клівленд, О.	12	5.00
Запорожська Січ, Ню Йорк, Н. Й.	19	5.00
Центральний допомоговий Комітет, Рачестер, Н. Й.	268	15.00
о. Іван Жук, Питсбурґ, Па.	108	5.00
Ліґа Горожан, Н. С. Питсбурґ, Па.	59	5.00
Іван Шкварок, Шикаго, Іл.	156	5.00
В. Клеман, Аллентавн, Па.	15	5.00
Ілько Клеман, Аллентавн, Па.	88	5.00
о. Й. Дженджера, Байон, Н. Дж.	107	5.00
Я. Міськів, Санквойт, Н. Й.	267	5.00
Товариство Згода, від. 20 У. Н. Союза, Дідройт, Миш.	263	15.00
Українська Громада, Віллімантик, Конн.	3	5.00
Парохія в Йонкерс, Н. Й.	127	25.00
Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292 У. Н. С. в Дітройт, Миш	66	5.00
М. Скаськів, від Комітет 10-ох, Вестборі, Л. Ай.	8	5.00
о. В. Лотович від Комітету 5-ох, Бруклин, Н. Й.	46	5.00
Агафія Бундзяк, Ню Гейвен, Конн.	110 і 218	20.00
Товариство Зоря, Ню Йорк, Н. Й.	49	5.00
Яків Міськів, Санквойт, Н. Й.	267	35.00
Робітниче Тов. ім. Драгоманова, Ню Йорк, Н. Й.	177 і 237	20.00
Разом в падолисті вислано		$335.00

ЗА ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ:
Б. О. Каштанюк, голова; **О. Кирчівна,** скарб.; **Д. Сіроцький,** ф. секр.

* * *

Поміч Українським Студентам на Еміграції можна дати двома способами, а то: перебираючи в свою особливу опіку одного або більше студентів з проголошеного спису, посилаючи по $5 місячно одному аж до часу скінчення студій, яку то підмогу кождий студент зобовязується опісля звернути Тов. Педаґоґічному у Львові до Фонду Підмоги бідним студентам від Американських Українців, або евентуально звернути опікунови чи опікунам; — або посилаючи добровільні жертви чи доходи з ріжних на ту ціль уладжуваних підприємств, до нашого загального Фонду Підмоги Укр. Студентам на Еміграції, з якого підпомагається найбільше потребуючих.

Тов. Української Молодіжи в Ню Йорку сейчас відсилає всі жертви у призначене місце після бажання опікунів і жертводавців; само оплачує з власних фондів кошти пересилки і переписі; веде точний рекорд кождому у всякий час доступний для контролі, і періодично оголошує справоздання у пресі. Всі жертви на підмогу українським студентам на еміграції треба посилати на адресу: **Ukrainian Young Men & Women's Ass'n, 30 E. Seventh St., New York, N. Y.**

Зі щирою подякою за дотеперішне підперте

ЗА ТОВ. УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ в НЮ ЙОРКУ:
Богдан О. Коштанюк, голова; **Омелян Коцко,** рек. секр.

ЗВІТ

з нарад Українського Національного Конгресу, відбувшогося у Филаделфії в днях 26-го і 27-го жовтня 1922 р.

(Продовженнє).

Справленнє ошибки. В попереднім уступі Звіту зайшла через недогляд помилка щодо резолюції в справі піддержки Січий українською суспільностю. Іменно було оголошено, що „взиваеться піддержувати Січи і Лугу Горожан". В дійсности ухвалена резолюція звучить:

„З огляду на вагу хвилі Український Конгрес поручає українській суспільности підперти всіми силами організації: Січ і Ліга Ветеранів в Америці".

Після цего проситься ласкаво дотичну резолюцію справити.

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД.

Пополудневе засіданне дня 27. жовтня 1922.

Реферат про допомогу Великій Україні д. В. Кузіва з Нюарку, Н. Дж. (в скороченню):

Бесідник коротко переповідає всьо, що до цеї пори зроблено на американській Україні в справі несення помочі голодній Україні. Та це вельми мало; це були тільки відірвані діла одиниць, з яких вийшло вельми мало користи і помочі голодним. Щоб ця поміч була хоть трохи видатніща і значніща, треба її переводити систематично і пляново. Опісля бесідник відчитує лист довірочний, який наспів від знаного українського діяча з України про відносини і старшне винищуваннє голодом українського народу більшевиками. Наконець приходить до таких заключень:

Щоби розвинути видатніщу діяльність в справі допомоги голодним на Україні, найліпше булоб, щоб „Обєднанне" порозумілося з відповідними організаціями в Европі і спровадило одного представника такого комітету до Америки; він мавби обїхати всі наші кольонії, всюди мавби уладити віче і на цих вічах збиралобся датки, з яких треба покрити кошти його подорожі а надвишку переслати голодним на Україні. Задачею такого відпоручника булоб таксамо освідомлювати американських Українців про дійсні відносини на Україні.

Над поставленим проектом вивязалася ширша дискусія. Перший бесідник в цій справі, др. С. Демитчук ставить практичніщий внесок: іменно він домагається, щоб віднестися до американького правительства з просьбою о дозвіл уладження „Українського Дня" в якім по всій Америці збиралобся публично на вулицях жертви на поміч голодним. Пригадати цю справу поодиноким місцевостям має будучий Виконавчий Комітет Обєднання.

Др. Лука Мишуга радить, щоб в першій мірі ратувати і всякі інституції а зібрані в Америці гроші пересилати через Галичину. О. Лев Левицький радить заждати, аж ухвалиться національний податок і з него призначити відповідну часть для голодних на Великій Україні. Др. Гриневецький лучить внесок д-ра Демидчука і о. Левицького і заявляється і за днями збірки і за частиною з народного податку. Д. Гасій противиться всяким збіркам поміж чужинцями; заявляє, що ми тепер в такім положенню, що мусимо бути приготовані до складання міліонів; голодним на Україні поможуть навіть большевики, коли ми розпічнемо збірку. Чагарин заявляє, що коли кождий Українець в Америці дасть по одним доляру на місяць, то зберемо таку суму, що всі видатки будуть покриті. На внесеннє делеґата Зайлика, щоб замкнути дискусію над цею справою поставлено два внесення:

Референт д. Василь Кузів ставить від себе внесеннє:

„Обєднанне має занятися збіркою для голодних на Україні через уладжуваннє віч при помочі спровадженого з Европи представника". Переведене голосованнє показало, що проти внесення заявилося 65 делеґатів і воно наслідком цего впало.

Противне внесеннє ставить о. Гурянський, який піддержує резолюцію д-ра Демидчука, що звучить:

„Конґрес заявляється за основаннем спеціяльного комітету, що мавби азнятися збіркою для ратовання дітей і культури на Україні. (Додаток д. Павчака). Справою має занятися спеціяльн асекція уряду „Обєднання" з правом кооптації. Діловодство окреме". ....

Справа наложення народного податку.

Справу наложення народного податку реферує Вспр. о. Совітник Лев Левицький. Бесідник коротко переходить історію всіх дотеперішних наших народних складок і на підставі досвіду виказує, що все одні і ті самі дюде все відкликаються на всякі патріотичні зазиви. Та як поступити зі зрадниками, що остають глухі і байдужні на всі заклики? Конґрес повинен з ними раз зробити якийсь лад.

Та вся дотеперішна поміч була тільки принагідна, доривозна. Тепер настав такий страшний час для нашого народа, що вимагає напруження всіх сил; передівсім однак ця поміч, яка ішла дотепер на визвольну боротьбу нашого народа, повинна і мусить йти постійно. Американська Україна до цеї пори зложила 100.000 на національну поміч а около других 100.000 на всякі иньші цили. А кілько дали на визвольну боротьбу иньші народи? В порівнанню з ними наші жертви це жебрацька милостиня, про яку сміх згадувати.

А однак і в нас булоб иньше, колиб серед нас запровадити народну карність. Щоб дійти до того, передівсім всі наші сили в теперішний час мусьть обєднатися; а тоді віднайдеться відповідне жерело, з якого буде можна черпати всі фонди, потрібні для несення помочі.

Збірки, як се показалося до тепер, це тільки вельми мала поміч. Одинокий спосіб, щоб поміч була постійна і відповідна, це ухваленнє всенародного податку. І Конґрес мусить ухвалити всенародний добровільний податок і кождий Українець і Українка не сміють під загрозою утрати народної чести і клейма хрунівства та зради народу відтягнутися від плачення такого податку. І тому бесідник ставить резолюцію:

Конґрес ухвалює наложити на всіх Українців і Українок в Злучених Державах народний податок.

Д. Шабатура вносить, щоб цю резолюцію приняти без нiякої дискусії. Одноголосно принято.

44

Ляцькі кати убили двох українських школярів у Львові дня 11. XI. с. р., отже вже є половина (11+11) польського чарівного числа 44.

Ледви минув місяць і 22. с. м. Ляхи поховали свого першого президента Нарутовича, отже вже є і друга половина того числа, або разом 44.

Замітне, що се число в Польщі все звязане із смертю та з поділом на части.

Видно, що в пророцтві Адама Міцкевича, що доля Польщі замкнена в числі 44, міститься предсказаннє смерти і поділу.

От і імя нового президента Польщі Войцеховського (Stanislaw Wojciechowski) має 22 букви. Се знову поділ 44 на дві части.

Що може сей поділ за нового президента Польщі ворожити?

Хиба поділ Польщі на дві части.

Одну, чисто польську, дістане Польща, а другу, зложену з чужих країв, дістануть — чужі краї.

ДОПИСІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Українське протестаційне віче.

В неділю, 17. с. м., відбулося в Джерзи Ситі на горі міста українське протестаційне віче в галі Українського Народнього Дому при 367 Ст. Полс Евеню.

Віче скликав місцевий комітет Обєднання.

Отворив віче голова м. к. Обєднання д. Степан Костів о 3-ій годині сполудня короткою промовою, в якій сказав, що джерзиситська українська громада зібралась, щоби запротестувати проти нових нечуваних злочинів, яких Польща допускається над Українцями в окупованій нею українській Галичині.

Потім виголосив довший реферат про справу Східної Галичини голова Українського Народного Союза, д. Семен Ядловський. Він росказав про дотеперішню боротьбу наших братів у Східній Галичині проти польської окупації, про заходи Галицького Українського Правительства задля увільнення того краю з польської окупації, і про поміч матеріяльну та моральну, яку безупинно дають американські Українці для осягнення сеї мети. Далі він вказав на останні страшні подїї, які діються тепер в Галичині, а які доказують перед світом, що Польщу годі зачислити до культурних европейських держав. Нашим обовязком кричати голосно проти польських злочинів бодай тут, де є свобода слова, і де є публична опінія, — говорив бесідник. Він закінчив свою промову зазивом, щоби віче вислало протести до президента Гардинґа, до державного секретаря Гюса, до нюджерських сенаторів і конґресменів та до британської амбасади у Вашинґтоні проти кровавої польської окупації української Галичини.

Опісля говорив про боротьбу народів за свободу і про виглядн в боротьбі українського народу в недалекій будучині редактор „Свободи", Володимир Б. Лотоцький.

Відтак промовляли ще: д. С. Костів, д. Ковальчик, д. С. Милянович і другі.

Д. Милянович піддав гадку, щоби покинути в товариському і громадському життю слово „пан", а заступити його словом „громадянин". Ся гадка загально подобалась присутним.

По ухваленню протесту для вислання до згаданих установ та осіб запоряджено збірку, яка принесла 77 долярів.

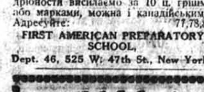
По відспіванню національних гимнів вічевики розійшлися домів.

„Жертви зложили:

Ю. Федів $20.00; С. Ядловський, І. Каштанюк і В. Цан по $5.00, І. Дубак $2.00; Я. Сай $1.50; С. Милянович, С. Костів, В. Лотоцький, А. Онисик, К. Піддубчишин, П. Маційовський, С. Сайчук, О. Колісник, Д. Струж, Г. Трусевич, І. Гузар, П. Кирчів, С. Гладкий, В. Онуфрів, П. Грабар, В. Павукевич, И. Салук, М. Сидор (ст.). С. Шимун, Ю. Пелех, І. Лисяк, А. Салюк, П. Сінявський, П. Ковальчик, І. Лич, І. Жорок, Н. Пігура, І. Бобовник, Я. Осміловський, А. Бусько, М. Кердель, М. Кийовський по $1.00; Н. Н., Н. Н., Н., $1.50; О. Мулик $5.00.

А. Онисик, писар.

КАТАСТРОФИ В КОПАЛЬНЯХ ВУГЛЯ

(Г. Фостер Бейн, директор U. S. Bureau of Mines).

Ледви три місяці минуло з того часу, як скінчився вугільний страйк і наново почалася робота в шахтах, а вже від шести великих зривів в копальнях мягкого (бітумінового) вугля згинуло 185 робітників і більше як 150 окалічіло. Як на такий короткий час, три місяці, се справді небувале число катастроф і такого катастрофічного часу ще ніколи не зазнала американська вугільна промисловість. Яка-ж причина тих зривів? Чи завинив лише припадок чи можна було, оберегтись? І чи на тих шести катастрофах нещастє скінчилося чи треба сподіватися нового, нових несподіваних припадків? Розуміється, тільки слідство може виказати причину і, коли були винуваті, їхню вину в кождім окремім случаю. Та саме прослідження того, що було, не дасть охорони на будуче. Для того треба досвід і науку минулого застосувати в будучности.

Немає сумніву, що загальна ситуація в сугільній промисловости витворила поле для нещасних пригод. Зимою в шахтах все більш небезпечно як в літі. Після страйку праця в копалнях рушила з подвійною енергією; компанії старалися, щоб максимальна продукція задоволнила зимовий попит на топливо та й ще заповнила випорожнені підчас страйку запаси вугля. Врешті, через страйк в деяких шахтах змінився робітничий персонал і богато робітників не звикли ще на нових місцях, де стали працювати, і не познакомились з новими небезпеками. Та з того ще не виходить, що мусіло бути більш зривів і катастроф. Раз положенне в копалнях стало більш небезпечне, так треба було звернути більше уваги на охорону від небезпеки і в богатьох припадках нещастя не булоби. Та тої уваги не було і посунулася ціла лявина — не лиш масових катастроф а й окремих нещасних пригод в цілій американській вугільній промисловости.

Можна сказати, що правильно за такі окремі нещасні пригоди, як, наприклад, коли звалиться дах або ссиплеться вугле, вина спадае на самого робітника. Від такого припадку може захоронити себе кождий окремий вуглекоп. Инакше справа з зривом (експлозією). Спричинити його може необачний робітник — папіросою, люлькою, відкритою лямпою або необережним вистрілом — але коли такий локальний зрив росходиться по цілій шахті і убиває більше, людей, то майже все винувата управа копальні. Вина її в тім, що заводить в шахті такі відносини, які дають можливість поширення експльозії по цілій шахті. Доказано цілою купою досвідів і спроб, що зрив розходиться, коли в шахті є вугільний пил і що від акої загальної експльозії компанія може заздалегідь захоронити шахту і тих робітників, що в ній працюють.

Щойно яких десять літ тому научні досліди і практичні експерименти виказали понад всякий сумнів, що причиною зривів в копальнях мягкого вугля є вугільний порох. До того часу загальна думка була така, що експлодують гази якогось недослідженого хемічного складу. Та разом з тим як розвивалася вугільна промисловість і вугільні шахти розросталися в ширш і вглиб, траплялося все більше і тяжших катастроф. Врешті дійшло до того, що в 1906-ім році в Курієр в Північній Франції 1,100 робітників згинуло в одній катастрофі і зараз слідуючого року експльозія в Вест Вирджінії забила 361 вуглекопів і майже рівночасно від такого-ж зриву в Пенсилвенії згинуло 239 людий. Під враженням тих катастроф американський Конгрес в 1907-ім році доручив державному геологічному Бюрови досліди́ти причини експльозії в копальнях вугля та найти способи охорони. В 1910. році зорганізовано для тої цілі окрема державне „Бюро оф Майнс" яке першим ділом відкрило експериментальну вугільну шахту, в якій можнаби навмисне викликати зриви і докладніше їм придивлятись. Вже по пятнайцяти таких спробах показалося понад всякий сумнів, що вугільний порох не лише сам собою експльодує, але й есть причиною поширення експльозії на всю шахту. З того часу зроблено вже поверх пятьсот таких штучних зривів і спроб з всякими вугільного пороху і найдено зовсім певні способи, якими можна запобігти, щоб початкова експльозія не поширювалася і не доводила до масової катастрофи.

Таких способів є два. Один — се змочувати (зливати) вугільний пил так часто, щоб сухого пилу в шахті ніколи не було. Експльозія повстає з того, що при сильнім потрясенню вугільний порох збиваеться в воздух і полумя раптово перекидається з одної лилини пороху на другу. Коли-ж порох мокрий, то він не піднимається в гору і не може загорітись. Розуміється, він швидко висихає і щоб таким способом захоронитися від нещастя, треба шахту зливати кождого дня. Другий спосіб — се змішувати (роспускати) вугільний порох з росналеною глиною, вапном або яким иншим не-запальним порохом, так щоб експльозія є перекидалася з пилини на пилину. І се теж безпечний спосіб і легший о стільки, що глиною чи вапном не треба присипувати шахти кождого дня. Той спосіб охорони наказаний законом в Англії. Одначе в Америці на жаль є ще вугільні промисловці, котрі не вірять або не хочуть вірити, що причиною катастрофічних зривів є вугільний порох і що можна їм зарадити.

Небезпека експльозії особливо велика в зимову пору. В літі воздух в шахтах мокрий і від його мокріє вугільний порох. Сухий холодний воздух в зимі висушує його і виставчить яке-небудь сильне потрясення в шахті, наглий вистріл динаміту. бляск полумя з лямпи. аби порох запалився і авже зрив поширився по шахті, де лише є порох.

В послідних роках, відколи викрито причини експльозій і найдено средство охорони, число катастроф в копальнях вугля постійно зменшалося і також зменшалися їх катастрофічні наслідки. Від 1901-го до 1910-го року в американських вугільних шахтах було 106 великих зривів (значить з більш як по пять людських жертв кождий), в котрих згинуло 3,296 людей. За слідуюче десятиліття, 1911 — 1920, таких експльозій було 75 з 2,057 жертвами, так що, значить, число убитих зменшилося о 1,239, мимо того, що продукція вугля зросла і збільшилося число вуглекопів. Здавалося, що зовсім таких катастроф зовсім не буде, та тимчасом послідні події показують, що вугільні копальні знов занедбують ті средства охорони, якими зовсім певно можна не допустити до нещастя. Тим більше треба підкреслити, що такі катастрофи зовсім не належать до нормальних індустріяльних припадків і що немає причину, чому-б не можна охоронити від них людського життя.

МИ НАД КІСТКОЮ ГРИЗЕМОСЬ.

— Куди ідьош, хахол? — Москаль питає.
— На Вкраїну до Києва, — цей відповідає.
— Какой дурак ти хахол — Москаль йому каже.
— Ой не дурак я, Москалю, а ти, лютий враже.
— Куда ідьош, я спрашіваю, развє нет Украіні!
— Ой є вона, бідна вона, у неволі нині;
Адже вашії червоні на весь світ кричали,
Що вони усім народам автономію дали.
— Да, далі! Да не такую, как хахли хатєлі,
А штоб то, што хахол прібрел, ми с ждамі с'єлі.
Автономія, єто только єрунда біла,
Штоб скорєє глупих хахлов Масква адолєла.
— Правда твоя, — каже хахол — ви єрунду зробили,
Щоб дурить, на червоно її прикрасили;
А щоб краска не злиняла червона із неї,
То ви кровю малюєте із груди нашої;
Це бачите ви точите як колись точили
З наших грудий, з наших сердець, щоб себе скріпили.

— Автономія всєм народам в совєтской Расєі, —
Так кричали Москалики, всюди голосили.
— Нада було, штоби спасті глупиє хахлиори,
От буржуєф малоруских, от Ради, Петлюри;
А тепер уже не нужна, ми вас сафсьом взялі,
Нєделімую Расєю бальшую сдєлалі.
— Спасаєте, Москалики, як траву корова,
На пожиток для свойого телятка, здорова.
Щоб молока досить мала, його годувала,
І брудними ратицями нашу грудь топтала.
Зробили ви, Москалики, шопку з нашой хати,
Щоб нас лекше вам удалось в кайдани скувати.

Мре з голоду народ бідний, плаче бідна мати,
Що ворогів, а не дітий мусить годувати.
А Москаль з того радіє, що Вкраїна гине,
І червоний кладе прапор їй до домовини.
Притоптують її наші ноги брудними ногами
Свіжу землю на гробах тих, що попід стінками
Розстріляли кати люті. Тай тішаться з того,
Що з їх рук кровавої полягло так много
Синів вірних, борців смілих за волю Вкраїни,
Що завзято ратували її від руїни.
Наче воду точать кровю дикі харцизяки,
Ми-ж над кісткою гриземось, — голодні собаки.

Маленчишин.

ОБХІД СВЯТА ЛЕПКОГО В ТЮРМІ У ЛЬВОВІ

Українські письменники у Львові збирались уладити обхід з нагоди 50-літнього ювилею Богдана Лепкого.

Але ізза того, що в Польщі були вибори, Лихи запроторили українських письменників до тюрем.

Так не оставилось їм нічого як відсвяткувати ювилей Лепкого в тюрмі. І відсвяткували відспіванием кількох пісень Лепкого, а зокрема „Чуєш, брате мій" і „Черемоше, брате мій".

Бували страшні часи в царській Росії, та вже і там не було аж такого потоптання як в Галицькій Україні під ляцьким наїздом.

ТЕОРІЯ АЙНШТАЙНА І КОМУНІЗМ

В Москві, серед російських комуністів ще оживлена дискусія на тему теорії Айнштайна. Як відомо, Айнштайн доказує, що все життя природи, це обяв духа, ідеї а всі людські осуди є релятивні. Теорія Айнштайна веде до скрайного ідеалізму та теорії, що простір, час, ані матерія, поза нашою свідомістю не істнує. Як раз навпаки творець соціялізму Маркс стоїть на становищі матеріялістичного світорозуміння доказуючи, що ціле духове, суспільне життя, є виразом матерії та економічних відносин. Недавно в Москві відбувся відчит комуніста проф. Тімарсєва, котрий назвав теорію Айнштайна буржуазним пересудом і продуктом кляси, що хилиться до упадку. Принцип релятивности визнано ворожим і небезпечним для комуністів підчас дискусії ставало в обороні теорії Айнштайна, як революційної і пацифістичної.

СОВІТСЬКА РОСІЯ І ЧЕХІЯ

В торговельній комісії чехословацького парляменту обговорювався проект тимчасового договору чехо-словацької республіки з совітською Росією. Доклад про договір зробив деп. Крилош, який змалював підготовчу роботу по складанню договору і інформував комісію про закордонну торговлю Росії. З свойого боку він рекомендував ухвалити проєкт договору. В дебатах з приводу договору взяв участь цілий ряд депутатів. Міністр Тирша дав роз'яснення по окремих пунктах договору й повідомив, що провадяться дальші переговори між обома державами по питанням транспорту, пошти, телеграфу і т. д. Міністр Тирша вказав, що договір уявляється лише базою для майбутніх переговорів й сам по собі не означає ще початку торговельних зносин. Комісія ухвалила проект договору між українською совітською республикою і чехо-словацькою республикою.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НІЯГАРА ФОЛС, Н. Й. Подається до відома всім членам бр. Покр. Пр. Богородиці, від. 351, що перший місячний мітинг за рік 1923 відбудеться в Неділю, 31. грудня через то, що нам свята не позволяють робити мітингу першої неділі по першім. Тож проситься членів аби зійшлися і забрали собі календарі за оплатою 30 цнт. і вирівнали свої довги, бо хто сему спротивиться, то буде нараженний на суспендацію з У. Н. Союза. Таксамо будесь принимати нових членів до У. Н. Союза і до братства без вступного. Проситься членів о приєднанне хоч по одному новому членови. Присутність членів єсть пожадана. Котрий член не буде присутний, заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Борак, предс.; І. Козар, секр.

ІСТ ШИКАГО, ІНД. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 68 сим повідомляє, що новий уряд на рік 1923 вийшов як слідує: В. Настин, предс.; М. Лазорчик, касієр і В. Доротяк, секретар. Місячні збори будуть відбуватися кождої третої неділі в місяци в домі під ч. 4114 Тод Евеню.

НЕВАРК, Н. ДЖ. Тов. св. Петра і Павла, від. 27 повідомляє всіх своїх членів, що на річнім засіданню дня 17. грудня вибрано слідуючий новий уряд на рік 1923: Й. Лешків, предс.; В. иБцка, з. предс.; В. Гладкий, секр.; П. Нарайовський, з. секр.; П. Граняк, касієр; Г. Небесний, з. кас.; К. Романишин і В. Заяць, контрольори; Г. Безкоровайний, опікун хорих. — Й. Лешків, секр.

ЙОРКВИЛ, О. Бр. св. Стефана, від. 79, на річнім мітингу, котрий відбувся дня 17. грудня, вибрано слідуючий уряд на 1923 рік: П. Головід, предс.; Д. Станько, містопредс.; Е. Яремець, секр.; В. Кабан, з. секр.; І. Букса, кас.; М. Мурин, з. кас.; А. Волошин і Н. Зарічний, контрольори; С. Малачівський і В. Яцейко, доглядачі хорих. Мітинги відбуваються в першу неділю по 10. о годині 10. зрана на Майнерській галі. — А. Волошин.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й. На річних зборах бр. св. о. Николая, від. 293, вибрані на 1923 рік слідуючі урядники: С. Нигрич, предс.; М. Возьник, з. предс.; Г. Чоподайло, секр. рек.; П. Лопик, секр. фін.; Д. Дибак, кас.; І. Прокопович і М. Кучер, контрольори; В. Поважняк, тростіс.

